

Voorbij de staatshervorming *Vrijheid, democratie en recht in een nieuw Vlaanderen*

**Werkgroep “Greenfields” van
Cassandra,
Democratie.nu en WorkForAll.org**

1

De ideologie voorbij

- *Er is geen RECHTS of LINKS meer. Er is geen PROGRESSIEF of CONSERVATIEF meer. Er is nog alleen de particratie, er zijn nog alleen diegenen die op de macht zitten en diegenen die de macht ondergaan.*

2

Programma

- 15 januari: *"Directe democratie: principes, voordelen en beperkingen"*. Jos Verhulst
- 10 februari: "Overheid zonder recht, recht zonder overheid: democratie en rechtsstaat". Prof. Dr. Frank van Dun
- **17 maart: Principes van een vrije en democratische samenleving: een formaliserende benadering. Een democratie zonder parlamentsgebouw, kan dit? Eric Verhulst**
- 30 maart: Over de "rule of law" en de scheiding der machten. Prof. Dr. Mathias Storme
- Studiedag:

3

Principes van een vrije en democratische samenleving:

Een formaliserende benadering

**Een democratie zonder
parlamentsgebouw, kan dit?**

Door

Eric Verhulst

4

Inhoud

- **Het axioma van het zelfbeschikkingsrecht**
- **Enkele gevolgen**
- **Toetsing aan bestaande teksten:**
 - **Universele Rechten van de Mens**
 - **Belgische grondwet**
 - **Laws of robotics**
- **Een democratie zonder Parlement(sgebouw)**

5

Het axioma

- Wereld als samenleving is een gesloten systeem (met half-open subsystemen)
- Gödel: we hebben een basisaxioma nodig
- Hoeft niet bewijsbaar te zijn maar wat er uit volgt kan best coherent zijn en getoetst kunnen worden via andere methodes
- Binnen dit gesloten systeem kunnen we een coherent systeem opbouwen

6

Het ik en het zelfbeschikkingsrecht

- Axioma: iedereen moet vrij kunnen zijn
- Wat betekent dit?
- Vrijheid = willekeur ?
- Betere formulering “Zelfbeschikkingsrecht”
 - Cfr. Frank Van Dun
- “Iedereen heeft het recht volledig over zichzelf te kunnen beschikken”
- Zichzelf: lijf en leven
- En dus ook de gedachten
- En dus ook wat rechtmatig verworven werd.

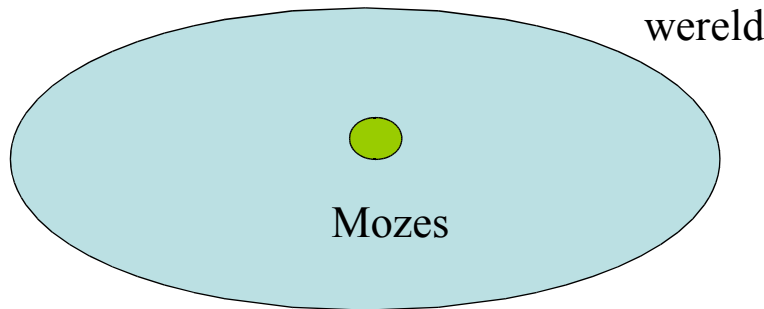
7

Ik in de wereld

- Ook u
- Wereld is gesloten systeem
- Hoe verkrijg ik dat zelfbeschikkingsrecht ?

8

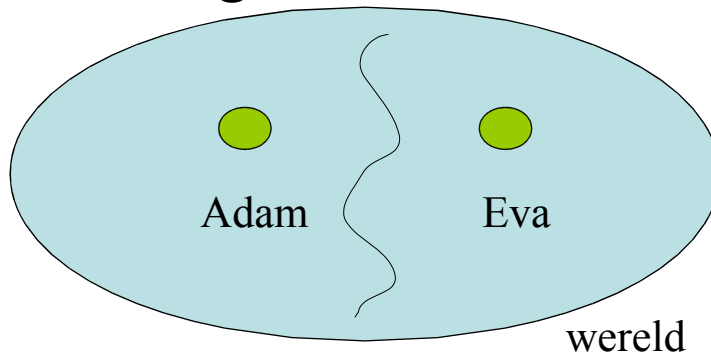
Ik ben alleen op deze wereld

- Het zelfbeschikkingsrecht is het natuurlijk recht/feit te bestaan
- Kan het zelfbeschikkingsrecht dan ooit aangetast worden?
- Als Mozes alleen is op deze wereld dan is spreken over “recht” zonder inhoud!
- Wat als Mozes een (agressieve) olifant tegen komt?
- Wat als Mozes een (agressieve) alien tegen komt?

9

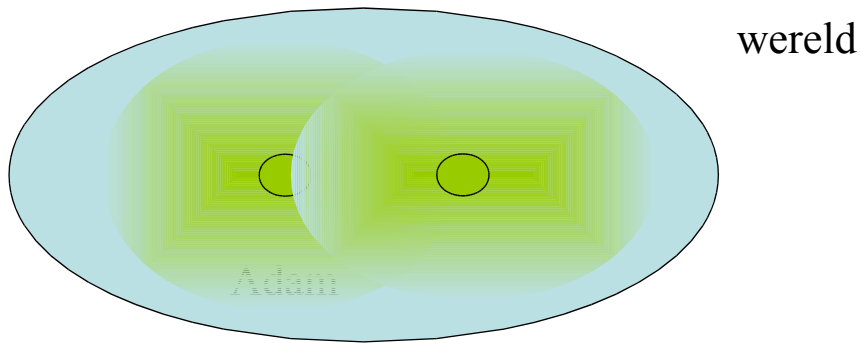
Wat als Mozes een andere mens tegenkomt?

- Het zelfbeschikkingsrecht ontstaat door:
 - De wereld moet nu “gedeeld” worden
 - De anderen kunnen ons zelfbeschikkingsrecht aantasten (door ons deel van de wereld te beperken)
 - => primaire vorm van geweld
 - Elkeen wil binnen deze beperkingen zijn zelfbeschikking maximaliseren of behouden (welvaart en welzijn)

10

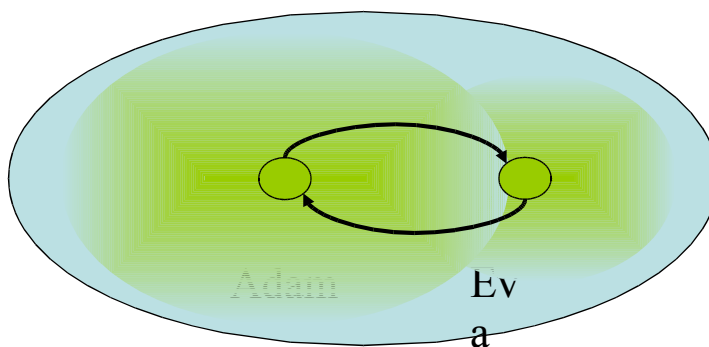
Dus in feite:

- Zelfbeschikking heeft eigenschap van localiteit
- Beslaat zowel de persoon als de lokale omgeving
 - => "private eigendom", "territorium"
- Zelfbeschikking neemt af naarmate de andere op mijn domein komt
- Zelfbeschikking wordt u "gegrond" door de andere: het recht over uzelf te beschikken binnen uw domein wordt u gegund
- Omwille van de symmetrie ontstaat er een conflict zone en een evenwicht
- Het wordt een "morele" plicht om dit in stand te houden => eigenbelang bij het eigenbelang van de andere
- Morele plicht geeft "gedragsregels": iedereen zou het zelfbeschikkingsrecht van een ander (moreel gezien) moeten respecteren.

11

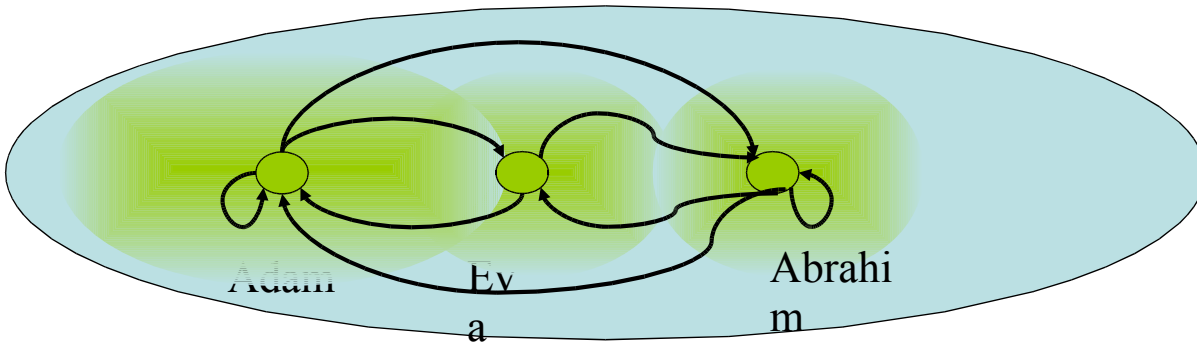
Van evenwicht naar relatie

- Van zelfbeschikkingsrecht naar
- "A zou het zelfbeschikkingsrecht (van B) moeten respecteren" of $A \text{ zmr } B$ en $B \text{ zmr } A$
- Deze relatie is symmetrisch als alle mensen "gelijk" zijn (maar niet gelijkwaardig)

12

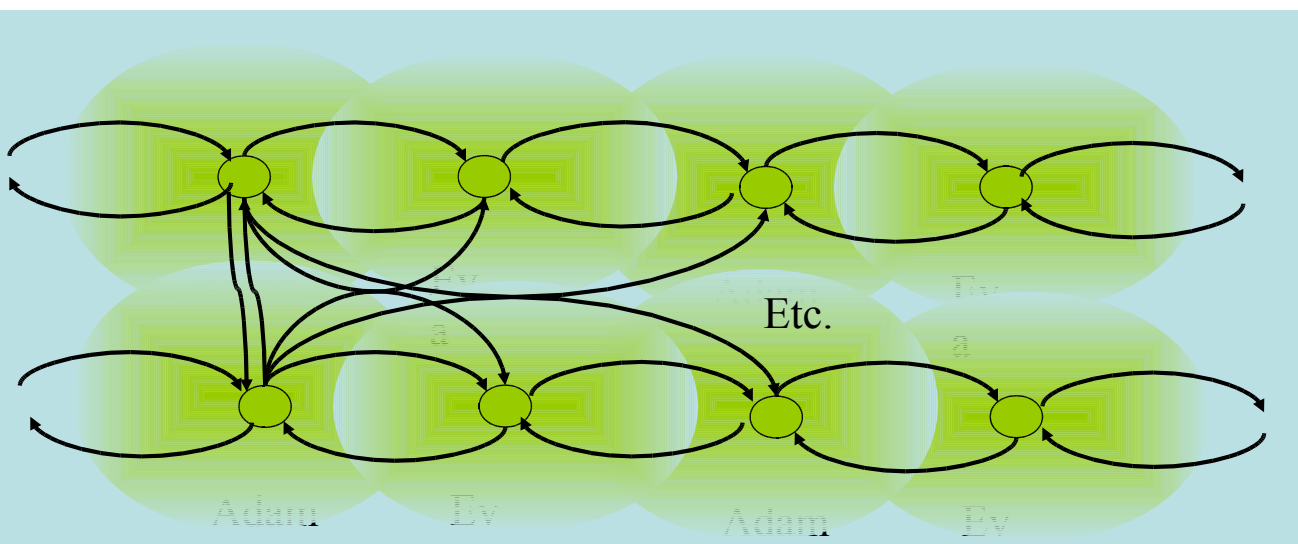
Enkele eigenschappen (omdat $A = B$)

- Symmetrie: (wederkerigheid) $A \text{ zmr } B \text{ zmr } A$
- Transitiviteit: $A \text{ zmr } B \text{ zmr } C \Rightarrow A \text{ zmr } C$
- Reflexiviteit: $A \text{ zmr } A$
- Wat betekent dit juist? (moreel)
- Wat betekent dit juist? (praktisch)

13

$N \gg 2$

- Aantal relaties neemt met N^2
- Voor elke handeling geldt: $Y \text{ zmr } X$
- Dit wordt snel onmogelijk voor een enkel individu
- Maar de invloed van een handeling is lokaal het sterkst

14

Gevolgen (1)

- Zelfbeschikkingsrecht is absoluut maar zal altijd begrensd worden door:
 - De morele plicht het zelfbeschikkingsrecht van anderen te respecteren ($A = B$)
 - Maar dat geeft wel een (optimaal) evenwicht
 - De verworven middelen (de wereld is een gesloten systeem en moet gedeeld worden)
 - De beschikbare tijd (redeneer capaciteit is begrensd, afweging tegenover bv. arbeid)
- => zelfbeschikkingsrecht is niet alleen moreel principe maar ook een economisch principe.
- => schaarste begrenst al onze handelingen

15

Gevolgen (2)

- Iedereen moet dus constant beslissen binnen een context van schaarste
- Dit conflicteert wellicht met verwerven optimaal zelfbeschikkingsrecht: keuzes
- Veel van die keuzes zullen gelijkaardig zijn en zijn af te leiden uit het basisaxioma (het zelfbeschikkingsrecht)
- We hebben er dus belang bij dit op een “economische” wijze te organiseren: hoe?

16

Enkele observaties

- The wisdom of the crowds:
 - Beste beslissingen worden gedragen door het gros van een groep mensen
 - Individueel zelfbeschikkingsrecht is functie van de mate waarin dat speelt
- Er is niet één maximum maar veel suboptimale maxima en vele lokale maxima
- Er zijn ook minima
- Geweld en samenwerking zijn twee kanten van dezelfde medaille: schaarste verminderen
 - Samenwerking is “sociaal”
 - Geweld is “asociaal” of “machtsmisbruik”
 - Beide houden mekaar in evenwicht (zou toch moeten)
- Time for politics

17

Wanneer is een beslissing moreel?

- M.a.w. wanneer zijn we moreel verantwoordelijk bij het aantasten van iemands zelfbeschikkingsrecht?
- => kennis vereist (“wetenschappelijke” benadering is een morele plicht)
- Morele verantwoordelijkheid kan veranderen naarmate er inzicht komt (=> tijdsafhankelijkheid)
- Niet beslissen kan ook moreel fout zijn (bv. uit “schrik” om om status-quo te verdedigen)

18

Gelijkheid vs. gelijkwaardigheid

- Gelijkheid = t.o.v. zelfbeschikkingsrecht
- Maar dit is economisch begrensd
- Gelijkwaardigheid bestaat alleen indien alle omstandigheden identiek zouden zijn
- Wat dus nooit het geval is
- Individuele zelfbeschikking zal dus verschillen en mensen zijn dus niet gelijkwaardig
- Is geweld/agressie een noodzakelijk kwaad?

19

Wat kunnen we doen?

- Afspraken maken
- Delegeren
- => in feite toepassing van economische schaarste principes op het politieke vlak
- Afspraken vastleggen => regels en wetten
- Mag wel het zelfbeschikkingsrecht niet aantasten =>
 - Mechanismen om de afspraken te wijzigen
 - Mechanismen om delegatie terug te roepen
 - **Basisaxioma van zelfbeschikking is de meta-regel**

20

Logische organisatie

- Van lokaal naar globaal
- Invloed neemt af met de “afstand”
 - Conflict met globalisatie?
- Maximaal aantal betrokkenen laten mee beslissen
- Bottom-up of directe “democratie”
- Maar terugkoppeling op alle niveaus:
 - Delegeren is niet afgeven
 - Kennis geeft morele verantwoordelijkheid
 - Kennis verandert
 - Meta-regels om de regels zelf te wijzigen of teniet te doen als de kennis wijzigt

21

Is het axioma goed gekozen?

- Er zou geen “zelfbeschikkingsrecht” zijn zonder het ontstaan van de mens
- Intrinsieke eigenschap of noodzakelijke voorwaarde?
- Link met agressie: de “sterkste” plant zich het meest voort
- Door teveel agressie (ook tegenover omgeving) kan de soort zichzelf vernietigen
- Hebben wij het morele recht een alien-invasie uit te moorden?
- Hebben wij het recht de planeet te verwoesten?

22

Recht op broederlijkheid

- Hebben we daar ook recht op?
- Begrip is verbonden met overleven van het genus (“la familia”)
- Is dit beperkt tot de “naaste”kring of is de gehele mensheid onze “broeder”?
- => ranking van morele waarden en deugden
- Heeft iemands leven redden voorrang op eigen zelfbeschikkingsrecht (en eigendom!)
- Waar is het evenwicht?
- Is basisinkomen een dergelijk recht?
- Of een compromis? Of een trade-off?

23

De praktijk vandaag

- We nemen drie toetsstenen:
 - De universele rechten van de mens
 - Belgische grondwet
 - Laws of robotics
- Hoe fundamenteel zijn deze teksten?
- Worden ze in de praktijk gevolgd?

24

Maar eerst: de tien geboden

- 1 - 11. Vereer naast mij geen andere goden,
-
- 12. Toon eerbied voor uw vader en uw moeder.
- 13. Pleeg geen moord.
- 14. Pleeg geen overspel.
- 15. Steel niet.
- 16. Leg over een ander geen vals getuigenis af.
- 17. Zet uw zinnen niet op het huis van een ander, en evenmin op zijn vrouw, op zijn slaaf, zijn slavin, zijn rund of zijn ezel, of wat hem ook maar toebehoort.'

25

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 1**
- Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.
- **Artikel 2**
- Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.
- Verder zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke, juridische of internationale status van het land of gebied, waartoe iemand behoort, onverschillig of het een onafhankelijk, trust-, of niet-zelfbesturend gebied betreft, dan wel of er een andere beperking van de soevereiniteit bestaat.

26

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 3**
- Een ieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.
- **Artikel 4**
- Niemand zal in slavernij of horigheid gehouden worden. Slavernij en slavenhandel in iedere vorm zijn verboden.
- **Artikel 5**
- Niemand zal onderworpen worden aan folteringen, noch aan een wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing.
- **Artikel 6**
- Een ieder heeft, waar hij zich ook bevindt, het recht als persoon erkend te worden voor de wet.

27

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 7**
- Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet. Allen hebben aanspraak op gelijke bescherming tegen iedere achterstelling in strijd met deze Verklaring en tegen iedere ophitsing tot een dergelijke achterstelling.
- **Artikel 8**
- Een ieder heeft recht op daadwerkelijke rechtshulp van bevoegde nationale rechterlijke instanties tegen handelingen, welke in strijd zijn met de grondrechten hem toegekend bij Grondwet of wet.
- **Artikel 9**
- Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige arrestatie, detentie of verbanning.
- **Artikel 10**
- Een ieder heeft, in volle gelijkheid, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van zijn rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning.

28

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 11**
- Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft er recht op voor onschuldig gehouden te worden, totdat zijn schuld krachtens de wet bewezen wordt in een openbare rechtszitting, waarbij hem alle waarborgen, nodig voor zijn verdediging, zijn toegekend.
- Niemand zal voor schuldig gehouden worden aan enig strafrechtelijk vergrijp op grond van enige handeling of enig verzuim, welke naar nationaal of internationaal recht geen strafrechtelijk vergrijp betekenden op het tijdstip, waarop de handeling of het verzuim begaan werd. Evenmin zal een zwaardere straf worden opgelegd dan die, welke ten tijde van het begaan van het strafbare feit van toepassing was.
- **Artikel 12**
- Niemand zal onderworpen worden aan [willekeurige inmenging](#) in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige [aantasting van zijn eer of goede naam](#). Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet
- **Artikel 13**
- Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen [van elke Staat](#).
- Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren.

29

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 14**
- Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken [en te genieten](#) tegen vervolging.
- Op dit recht kan geen beroep worden gedaan ingeval van strafvervolgingen wegens misdrijven van niet-politieke aard of handelingen in strijd met [de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties](#).
- **Artikel 15**
- Een ieder heeft het [recht op een nationaliteit](#).
- Aan niemand mag willekeurig zijn nationaliteit worden ontnomen, noch het recht worden ontzegd om van nationaliteit te veranderen.
- **Artikel 16**
- Zonder enige beperking op grond van ras, nationaliteit of godsdienst, hebben mannen en vrouwen van huwbare leeftijd het recht [om te huwen](#) en een gezin te stichten. Zij hebben gelijke rechten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan.
- Een huwelijk kan slechts worden gesloten met de vrije en volledige toestemming van de aanstaande echtgenoten.
- Het gezin is de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij en heeft recht op bescherming [door de maatschappij en de Staat](#).

30

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 17**
- Een ieder heeft recht op eigendom, hetzij alleen, hetzij tezamen met anderen.
- Niemand mag willekeurig van zijn eigendom worden beroofd.
- **Artikel 18**
- Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van de geboden en voorschriften.
- **Artikel 19**
- Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.

31

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 20**
- Een ieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vereniging en vergadering.
- Niemand mag worden gedwongen om tot een vereniging te behoren.
- **Artikel 21**
- Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.
- Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.
- De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering; deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert.

32

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 22**
- Een ieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid en heeft er aanspraak op, dat door middel van nationale inspanning en internationale samenwerking, en overeenkomstig de organisatie en de hulpbronnen van de betreffende Staat, de economische, sociale en culturele rechten, die onmisbaar zijn voor zijn waardigheid en voor de vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid, verwezenlijkt worden.
- **Artikel 23**
- Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.
- Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.
- Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.
- Een ieder heeft het recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

33

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 24**
- Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon.
- **Artikel 25**
- Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.
- Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand. Alle kinderen, al dan niet wettig, zullen dezelfde sociale bescherming genieten.
- **Artikel 26**
- Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en basisonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.
- Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen.
- Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.

34

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 27**
- Een ieder heeft het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan.
- Een ieder heeft het recht op de bescherming van de geestelijke en materiële belangen, voortspruitende uit een wetenschappelijk, letterkundig of artistiek werk, dat hij heeft voortgebracht.
- **Artikel 28**
- Een ieder heeft recht op het bestaan van een zodanige maatschappelijke en internationale orde, dat de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, daarin ten volle kunnen worden verwezenlijkt.

35

Universele Verklaring Rvd Mens

- **Artikel 29**
- Een ieder heeft plichten jegens de gemeenschap, zonder welke de vrije en volledige ontplooiing van zijn persoonlijkheid niet mogelijk is.
- In de uitoefening van zijn rechten en vrijheden zal een ieder slechts onderworpen zijn aan die beperkingen, welke bij de wet zijn vastgesteld en wel uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van de moraliteit, de openbare orde en het algemeen welzijn in een democratische gemeenschap.
- Deze rechten en vrijheden mogen in geen geval worden uitgeoefend in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.
- **Artikel 30**
- Geen bepaling in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd, dat welke Staat, groep of persoon dan ook, daaraan enig recht kan ontlenen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten, die vernietiging van een van de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, ten doel hebben.

36

De Belgische Grondwet

- Art. 10. Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet;
- Art. 11. Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden.
- Art. 17. De straf van verbeurdverklaring der goederen kan niet worden ingevoerd.
- Art. 19. De vrijheid van eredienst, de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, zijn gewaarborgd

37

De Belgische Grondwet

- Art. 23. Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.
Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.
Die rechten omvatten inzonderheid :
 - 1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;
 - 2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;
 - 3° het recht op een behoorlijke huisvesting;
 - 4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;
 - 5° het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing.

38

De Belgische Grondwet

- Art. 32. Ieder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.

39

De Belgische Grondwet

- Art. 33. Alle machten gaan uit van de Natie. Zij worden uitgeoefend op de wijze bij de Grondwet bepaald.
- Art. 36. De federale wetgevende macht wordt gezamenlijk uitgeoefend door de Koning, de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat.
- Art. 37. De federale uitvoerende macht, zoals zij door de Grondwet is geregeld, berust bij de Koning.
- Art. 88. De persoon des Konings is onschendbaar; zijn ministers zijn verantwoordelijk.
- Art. 96. De Koning benoemt en ontslaat zijn ministers.
- Art. 106. Geen akte van de Koning kan gevolg hebben, wanneer zij niet medeondertekend is door een minister, die daardoor alleen reeds, ervoor verantwoordelijk wordt.
- Art. 109. De Koning bekrachtigt de wetten en kondigt ze af.

40

Conclusies

- UVRM: zit vol verwijzingen naar een staatsmonopolie en bevat veel opportunistische rechten
- Belgische Grondwet: Koning is een soort Opperste
- Alhoewel deze verdragen of wetten dikwijls als bron gelden, worden ze de facto dikwijls overtreden omdat men moedwillig nalaat van de oorspronkelijke geest te hanteren.
- Ontstaan vanuit de notie van natiestaat

41

The laws of robotics (Asimov)

- *Interessant omdat ze het concept van meta-law bevatten*
- A robot may not injure a human being or, through inaction, allow a human being to come to harm.
- A robot must obey orders given to it by human beings, except where such orders would conflict with the First Law.
- A robot must protect its own existence as long as such protection does not conflict with the First or Second Law

42

Individuals vs. humanity

- Zeroth law: a robot must not merely act in the interests of individual humans, but of all humanity.
- Vragen:
 - Is de mensheid verschillend van de som van alle mensen?
 - Wat is het belang van de mensheid ?
 - Overleven?
 - Wanneer is het individuele belang ondergeschikt aan het “algemeen” belang?

43

The 30 laws of robotics

- 8. A robot may not act in such a fashion as would make dogs obsolete, because dogs are less expensive than robots, and robots should be reserved for science things.
- 10. A robot, when given contradictory orders by two human beings, and assuming those orders do not violate the First Law, must decide which order to follow based on which human being has a deeper voice.
- 11. A robot, specifically a big, wide robot, may not pretend to be a refrigerator and then make a scary noise when a human being opens it.
- <http://www.somethingawful.com/d/news/asimov-laws-robotics.php?page=1> ⁴⁴

What if a robot becomes a human ?

The “ laws of humanity”

- A human may not injure a human being or, through inaction, allow a human being to come to harm.
- A human must obey orders given to it by its moral superior beings, except where such orders would conflict with the First Law.
- A human must protect its own existence as long as such protection does not conflict with the First or Second Law

45

Tussen conclusie

- Elke “grondwet” heeft de neiging geamendeerd te worden met opportunistische toevoegingen
- Dit duidt eerder op misbruik dan op respect voor fundamentele rechtsbeginselen
- Heuristisch gegeven: elke organisatie neemt na een tijd zichzelf tot doel
- Reden: korte termijn belangen, “power corrupts, absolute power corrupts absolutely”

46

Een democratie zonder parlement

- Parlementaire democratie, via vertegenwoordiging, lijkt tot op heden enige praktische. Een volledige directe democratie lijkt technisch onmogelijk
- Maar er zijn uitzonderingen:
 - bv. Zwitserland is een meta-democratie met 26 democratische, eigenzinnige cantons.
 - Wellicht wat geholpen door geografie en geschiedenis

47

Een democratie zonder parlement

- Parlementaire democratie is ontaard:
 - Machtsgreep van belangengroepen
 - Zachte en harde corruptie
 - Overheid is instrument in handen van diegenen die macht (en kapitaal) verworven hebben
 - Particratie is zelfs een misleidende benaming
- Zelfs de volksvertegenwoordiger vertegenwoordigt de burger niet meer en beslist niet meer naar eer en geweten alhoewel de grondwet verbiedt van hem te beïnvloeden

48

Over de scheiding der machten

- Wetgevende, Uitvoerende en Rechterlijke macht als traditionele machten
- Maar hoe met scheiding der machten voor:
 - Economische macht?
 - Communicatieve macht?
 - Kiezende macht?
- Democratie dient te gaan over de meta-regels die deze machten optimaal laten functioneren, met in achtnaam van het zelfbeschikkingsrecht

49

Een democratie zonder parlement

- Maar: technologie kan bevrijden
- Communicatie en transport zijn nu commodities, niet langer het privilege van de happy few
- Gevolg is een veel bredere kennisbasis
- Gevolg is het voorhanden zijn van globale discussieplatformen
 - => internet

50

Een democratie zonder parlement

- Voorwaarden Directe Democratie:
 - Open voor iedereen
 - Kennis van zaken
 - Debat en inachtnaam tijdspannes
 - Delegatie
 - maar nooit permanent! => rotatie
 - bottom-up!
 - Afspraken
 - Moderatie
- Kan het parlement vervangen worden door een internet portal?

51

Een democratie zonder parlement?

- Ja
- Enigste drempel is toegankelijkheid
- Maar stukken beter dan het huidige parlementaire systeem
- Virtueel internet parlement =
 - Discussie forum
 - Nieuws en opinies
 - Achtergrond informatie
 - Poll: stemmen

52

Een democratie zonder parlement?

- Wetgevende macht kan via internet platform
- Uitvoerende macht = aangeduide mandatarissen + professionals
- Huidige Parlement wordt dan exclusief toezichtsorgaan
- Delegatie naar “hogere” niveaus moet niet langer op “bestuurlijke” wijze, gebeurt via delegatie

53

Kan dit vandaag?

- Ja, maar niet volledig
- Hoe?
- Oprichting Politieke Partij met als een enkel programma punt: dit verwezenlijken
 - Wisdom of the Crowd = Gezond Verstand
- Verkozenen stemmen niet op toon van het partijbestuur maar op toon van de poll op het virtuele parlement
- Is niet in tegenstelling met een ideologische stellingsname: gelijkgezinden mogen zich verenigen!

54

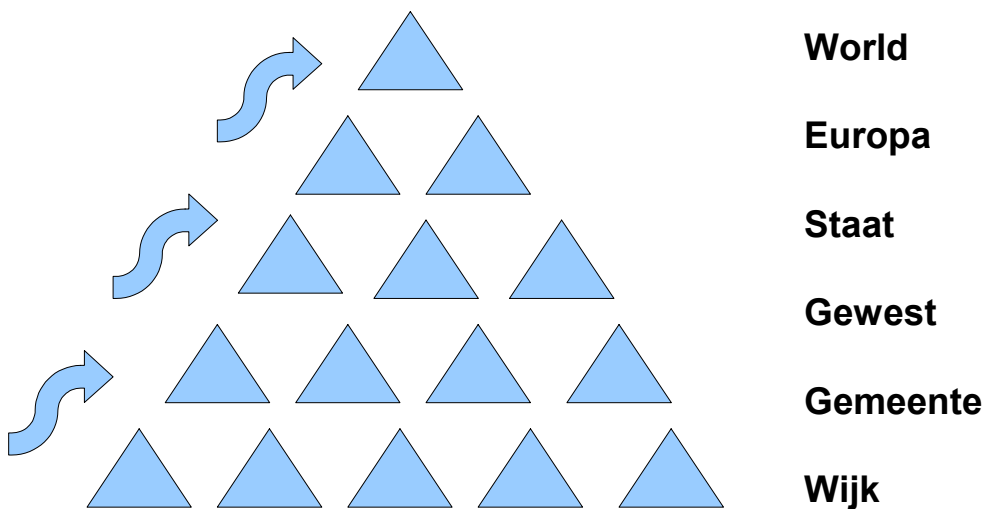
Het bestaat reeds

- Demo-Ex in Zweden
- Aangebracht door Paul Nollen (D.Nu)
- Hebben zelfs een verkozene in gemeenteraad
- Weliswaar op lokaal vlak
- Er zijn ook andere voorbeelden

55

Web portal als virtueel parlement

- Bottom-up: decentraal

56

Voorwaarden to democratische besluitvorming

- Discussie op basis van feiten en data:
 - Goede documentatie
 - Onafhankelijk (technisch) advies
 - Onderzoek “commissies” en “werkgroepen”
 - Openheid op alle vlakken
- Wie:
 - alle burgers (> 18 j) die zich registreren
 - Publieke standpunten
- Regels van discussie
 - Forum

57

Besluitvorming

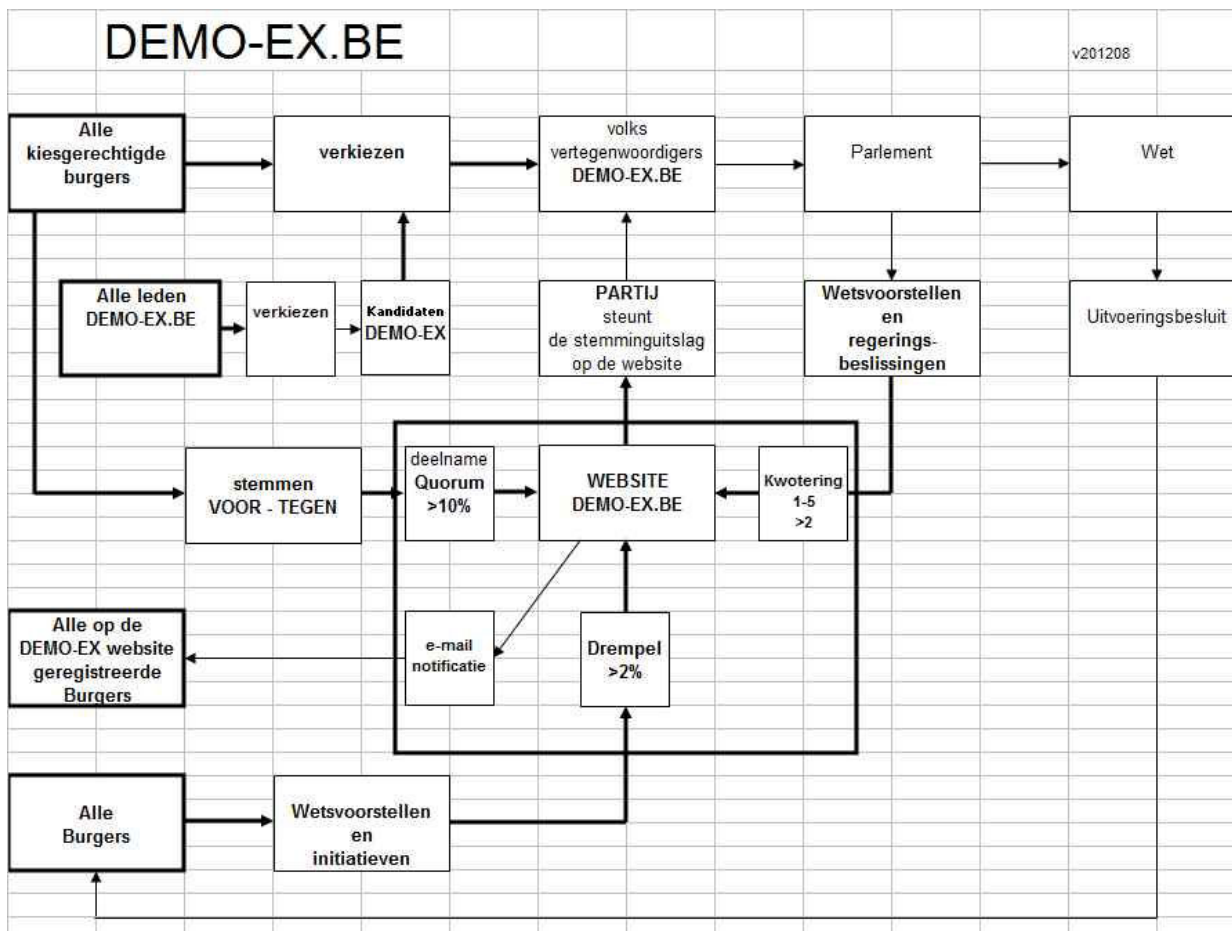
- Drempel tot aanvaarden van voorstellen
- Grondige documentatie
- Forum discussie
- Vastlegging poll tekst
- Algemene (publieke) stemming
 - Ja => wetsvoorstel
 - Nee => verworpen
- Rol van media?

58

Praktisch vandaag?

- Kan: verkozenen hebben als enig mandaat resultaat polls te verdedigen
- Kan binnen het huidige systeem
- Verenigbaar met bestaan van verschillende “ideologische” partijen maar ideologie niet opgelegd, ontstaat uit discussie op forum
- Voorstel van Paul Nollen: DemoEx.be
- Kan zonder politieke partij:
 - Virtuele Parlement portal = enige echte oppositie
 - “schaduw” parlement als tegenbewijs

59

Besluit

- Zelfbeschikkingsrecht als basis axioma is haalbaar als basis voor een democratische samenleving
- Staat evenwel niet los van agressie, broederlijkheid, overleven, ...
- Huidige basiswetten en verdragen opportunistisch of gedegenereerd
- Directe democratie is technisch haalbaar
- Democratie zonder parlamentsgebouw kan
- Impliceert nieuwe rol voor huidig parlement